

Gjerstadvossen Kraftverk SUS
v/Johannes Gjerstad
5282 LONEVÅG

Vår dato: 14.12.2017
Vår ref.: 201106148-41
Arkiv: 312 / 060.4Z
Deres dato: 02.02.2017
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erlend Støle Hansen
22959826/esha@nve.no

Gjerstadvossen Kraftverk AS – Søknad om tillatelse til bygging av Gjerstadvossen kraftverk i Osterøy kommune i Hordaland – NVEs vedtak

Loneelva er varig vernet gjennom Supplering av Verneplan for vassdrag, vedtatt i Stortinget i 2005. Det er NVEs vurdering at Gjerstadvossen kraftverk vil svekke verneverdiene på grunn av sterkt redusert vannføring i Gjerstadvossen. En bygging av Gjerstadvossen kraftverk er dermed i strid med vannressursloven §§ 34 og 35 1. ledd post 5 og § 8. NVE avslår derfor søknaden om bygging av Gjerstadvossen kraftverk.

Søknaden

Gjerstadvossen Kraftverk AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Gjerstadvossen kraftverk i Osterøy kommune i Hordaland. Kraftverket vil utnytte et fall på 178 m i Loneelva, med inntak på kote 239 og kraftstasjon på kote 61. Vannveien på 730 m er planlagt som nedgravd rørgate. Det er behov for omtrent 180 m ny vei for tilkomst til kraftstasjonen. Middelvannføringen er 0,93 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 0,7 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,99 MW og gi en årlig produksjon på 5,08 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en omtrent 820 m lang strekning av Loneelva/Gjerstadvossen. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 52 l/s hele året.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 5.9.2017 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen i Hordaland, Hordaland fylkeskommune, Lonevåg sportsfiskarlag og flere privatpersoner. Samtlige høringsuttalelser og søkers tilsvaret til uttalelsene kan leses i sin helhet på sakens side på nve.no.

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser:

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Osterøy kommune er positiv til utbygging av Gjerstadvossen kraftverk, men har flere merknader til vilkår og avbøtende tiltak. De mener kraftstasjonsplasseringen må endres, rørgata må være nedgravd, det må etableres terskler nedstrøms utløpet, minstevannføring må være minimum 15-persentilen gjennom hele året, man må hindre avrenning av finstoff til elva i anleggsperioden og anleggsperioden må legges til årstiden med minst mulig virkning for biologisk mangfold.

Fylkesmannen i Hordaland har fremmet innsigelse til planene ut ifra hensyn til biologisk mangfold, kritisk truet elvemusling, anadrom fisk og friluftsliv. Fylkesmannen mener også tiltaket vil være i konflikt med grunnlaget for vassdragsvernet av Loneelva.

Hordaland fylkeskommune har fremmet innsigelse til søknaden på grunn av konflikt med automatisk freda kulturminne og kulturmiljø av høy kulturhistorisk verdi. Fylkeskommunen mener også konfliktnivået for prosjektet er høyt, og viser blant annet til vernevedtaket for Loneelva, Klimaplan for Hordaland og Fylkesdelplan for små vannkraftverk.

Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til søknaden.

BKK Nett har uttalt at det er kapasitet i både distribusjonsnettet og i overliggende nett for å knyttet til kraftverket på 0,99 MW.

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er negative til tiltaket på grunn av den direkte påvirkningen på Gjerstadvossen som landskapselement, fossens verdi for friluftsliv, uavklarte og negative effekter på anadrom strekning og reintroduksjon av elvemusling. De mener tiltaket også strider mot vassdragsvernet.

Lonevåg Sportsfiskarlag mener søknaden må avslås på grunn av potensielt store negative miljøvirkninger for anadrom fisk og reetableringsarbeidet for elvemusling i Loneelva. De viser også til at det drives aktiv kultivering med produksjon av lakseyngel ovenfor planlagt inntak.

Norges Miljøvernforbund mener søknaden må avslås av hensyn til villaks, sjørørret, elvemusling og for å bevare Lonevassdraget som et viktig referansevassdrag.

EDEN er positive til utbygging av Gjerstadvossen kraftverk, og mener det er positivt med lokal produksjon av fornybar kraft

Erling Birkeland er negativ til planene og mener inntaksdammen må etableres nedenfor broa over elva, og lavt nok til at det ikke blir oppstuing av vann oppover i elva.

John Presttun mener nettilkobling for kraftverket må legges langs eksisterende vei, og ikke over jordbruksområder på hans eiendom som planlagt i søknaden.

Jostein Lien mener søknaden må avslås og viser til at kraftstasjonen er planlagt nært hans hus som er under oppføring. Han uttaler også at rørgate og kraftstasjon må planlegges i samarbeid med han som berørt grunneier.

Reidar Staalesen er negativ til Gjerstadvossen kraftverk på bakgrunn av negative konsekvenser for elvemusling og anadrom fisk.

Svein Harald Solberg mener søknaden må avslås. Han stiller spørsmål ved opplysninger i søknaden, og mener tiltaket har konsekvenser for anadrom fisk og erosjon nedenfor utløpet.

Gjerstadvossen Kraftverk AS har kommentert høringsuttalelsene. De har skissert mulig tilpasninger på inntak, rørgate, kraftstasjon og nettilkobling i forsøk på imøtekomme høringsuttalelser. De mener redusert vannføring ikke vil redusere turopplevelsen mye, og at de fleste som går til Revheimstølen

ikke går forbi tiltaksområdet (parkerer på Hovdo). Søker mener også at på grunn av gjengroing og plantefelt er fossen lite synlig, og at en urørt foss ikke er kulturlandskap.

Alle høringsuttalene og Gjerstadvossen Kraftverk AS svar på uttalelsene kan leses i sin helhet på sakens side på nve.no.

NVEs vurdering

Verneverdier og vernegrunnlag

Loneelva er vernet gjennom vedtakelse av St.prp. nr. 75, (2003-2004), *Supplering av Verneplan for vassdrag*. Det er gitt en generell åpning for utbygging av kraftverk med inntil 1,0 MW installert effekt i vernede vassdrag.

Verneverdiene er sentrale i NVEs behandling av tiltak i vernede vassdrag, jf. vannressursloven § 35, 1. ledd, post 5:

«Nye anlegg kan bare tillates hvis hensynet til verneverdiene i vassdraget ikke taler imot.»

Videre står det i samme paragraf post 8 første punktum at:

«Når vassdragsmyndigheten treffer avgjørelser som gjelder et vernet vassdrag etter denne lov, skal det legges vesentlig vekt på hensynet til verneverdiene.»

Med andre ord skal det ikke gis konsesjon dersom verneverdiene svekkes, uavhengig av fordelene et vassdragstiltak kan ha. Det overordnede målet med vassdragsvern er å ta vare på et utsnitt av norsk vassdragsnatur. De vernede vassdragene skal nyttes til rekreasjon og friluftsliv, forskning og undervisning, og en del vil ha status som referansevassdrag.

Loneelva ligger på Osterøy og drenerer mot nord, ut Lonevågen til Osterfjord. Verneplanen beskriver at dominerende trekk for landskapet i nedbørfeltet er et kupert terreng som veksler mellom fjell, skog, kulturmark samt vann- og våtmarksområder. I lavere deler ligger flere vann, som drenerer i ulike retninger til Lonevågen. Flere fosser framstår som viktige kulturlandskapselementer. Vassdraget har gode fiskebestander og en produktiv smoltproduksjon. Laksestammen har vært knyttet til forskning i nærmere 40 år, og det er utarbeidet driftsplan for anadrom fisk. Utenom kulturlandskap med tilhørende anlegg er det lite tekniske inngrep. Tradisjonelt friluftsliv, blant annet knyttet til vannrelaterte aktiviteter, beskrives som stor. Sportsfiske etter laks er viktig. Det er opparbeidet flere friluftsområder.

I underlaget for vernevedtaket fremkommer det at Lonelvi har stor verdi for biologisk mangfold på grunn av en intakt laksestamme og forekomster av flere rødlistede arter. Det naturlige mangfoldet knyttet til vann er stort, og vassdraget har også varierte og potensielt rike kulturlandskaper.

I NVEs høringsuttalelse til proposisjonen er de mest fremtredende landskapselementene beskrevet som Bruviksnipa i utkanten av feltet i sør, og Revheimsfossen som renner fra Eltervatnet og ned i Loneelva. Gjerstadvossen blir trukket frem som et viktig kulturlandskapselement.

I tur- og aktivitetskartet for Osterøy kommune er det turbeskrivelse for strekningen Gjerstad – Revheimstølen og videre til Innsetberget. Gjerstad blir ifølge FNF Hordaland lokalt og regionalt benyttet som utgangspunkt for turer. Det er parkeringsplass ved Gjerstad kirke, og en kan følge en gammel kjerrevei som stedvis går langs Gjerstadvossen og opp mot bilveien (Hovdavegen) Bilveien kan man deretter følge videre til parkeringsplass ved Hovdo, videre til Revheimstølen og Innsetberget.

I følge søknaden vil ikke tiltaket komme i konflikt med det generelle vernegrunnlaget. Fylkesmannen i Hordaland og Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland mener derimot tiltaket er i strid med

vassdragsvernet blant annet av hensyn til Gjerstadvossen som landskapselement. Hordaland fylkeskommune og Norges Miljøvernforbund har vist til blant annet vassdragsvernet når de fraråder utbygging.

Middelvannføringen i Loneelva ved inntaket er ifølge søknaden beregnet til 930 l/s, og kraftverket er planlagt med en slukeevne på 75 % av middelvannføringen. Det er foreslått minstevannføring på 52 l/s hele året. Ifølge søknaden vil i gjennomsnitt 44 % av tilgjengelig vannmengde utnyttes i kraftverket, og det vil være overløp over dammen 140 dager i et middels vått år. Det er også skissert alternative utbyggingsløsninger ned til slukeevne på 40 % av middelvannføring, uten at det er spesifisert nærmere at en søker om dette.

NVE mener den omsøkte slukeevnen er høyt i et verna vassdrag. Fossen vil få en vesentlig lavere vannføring ved normal vannføring i elva. Det er nevnt i vassdragsvernet for Loneelva at flere fosser er viktige kulturlandskapselementer, og i bakgrunnsinformasjonen er Gjerstadvossen trukket frem som et viktig kulturlandskapselement. Friluftsliv langs kjerreveien og i tiltaksområdet har etter vår vurdering en verdi av vannføringen på berørt elvestrekning. Siden Gjerstadvossen er nevnt spesifikt i vernegrnlaget, mener NVE at et vannuttak til kraftstasjonen på 75 % av middelvannføringen og 44 % av tilgjengelig vannmengde, vil svekke verneverdiene i Loneelva. Etter vårt syn vil også de lavere slukeevnene som er skissert i søknaden svekke verneverdiene. NVE har merket seg fossens betydning i vassdragsvernet av Loneelva, og vi har lagt avgjørende vekt på virkningene i Gjerstadvossen som følge av vannuttaket til kraftproduksjon.

NVEs konklusjon

Det er NVEs vurdering at Gjerstadvossen kraftverk vil svekke verneverdiene på grunn av sterkt redusert vannføring i Gjerstadvossen. En bygging av Gjerstadvossen kraftverk er dermed i strid med vannressursloven §§ 34 og 35 1. ledd post 5 og § 8. NVE avslår derfor søknaden om bygging av Gjerstadvossen kraftverk.

I og med at tiltaket svekker verneverdiene, har vi ikke vurdert andre ulemper som virkninger for biologisk mangfold og anadrom fisk og stedvis krevende terreng for etablering av rørgate.

Andre forhold

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen 12.1.2018. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

BKK NETT AS
Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
Erling Birkeland
Forum for natur og friluftsliv Hordaland
Fylkesmannen i Hordaland
Gjerstadfossen Kraftverk SUS
Hordaland fylkeskommune
John Presttun
Jostein Lien
Lonevåg Sportsfiskarlag
Norges Miljøvernforbund
Osterøy kommune
Rasmus Solberg
REIDAR STAALESEN
STIG ÅGE ENGSTRØM
SVEIN HARALD SOLBERG
TOR ÅMDAL